

Återrapportering enligt regleringsbrev till Sida för budgetår 2025 avseende religionsfrihet och religiösa minoriteters rättigheter

I enlighet med regeringens beslut i regleringsbrev för budgetår 2025 (den 24 december 2024) redovisar Sida härmed myndighetens arbete med religionsfrihet och religiösa minoriteters rättigheter.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Jakob Granit på föredragning av handläggare Birgitta Weibahr i närvaro av avdelningschef Annika Otterstedt.

Jakob Granit

Birgitta Weibahr

Ärendenummer: 24/001878

Återrapportering enligt regleringsbrev för budgetåret 2025 gällande Religionsfrihet och religiösa minoriteters rättigheter

Sammanfattning

Sida redovisar i denna skrivelse pågående och planerad verksamhet som omfattar religionsfrihet och religiösa minoriteters rättigheter inom Strategin för Sveriges globala utvecklingssamarbete för arbetet med de mänskliga fri- och rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer 2024 – 2028 och Strategi för Sveriges regionala utvecklingssamarbete med Mellanöstern och Nordafrika 2024 – 2027. Dessutom redovisar Sida exempel på verksamhet inom ramen för Strategi för stöd genom svenska organisationer i det civila samhället 2016 – 2022 samt på vilket sätt det humanitära biståndet är relevant för icke-diskriminering.

Sidas bistånd till området främjande av frihet och bekämpande av förtryck omfattar ungefär 25 procent av det totala biståndet som Sida förmedlar. En stor del handlar om stöd till bland annat människorättsorganisationer, människorättsförsvarare och organisationer inom FN:s och regionala människorättssystem. I det stödet ingår religionsfrihet och religiösa minoriteters rättigheter.

Sida har sedan 1996 givit stöd till verksamhet som omfattar religionsfrihet och religiösa minoriteters rättigheter.¹ Myndigheten har ett antal pågående insatser som omfattar frågorna, dels inom ramen för Strategi för Sveriges globala utvecklingssamarbete för arbetet med de mänskliga fri- och rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer, till exempel stöd till organisationen Minority Rights Group, dels stöd genom svenska partnerorganisationer såsom Svenska Missionsrådet.

Sida avser att omhänderta den nya styrningen gällande religionsfrihet och religiösa minoriteters rättigheter i Strategi för Sveriges globala utvecklingssamarbete för arbetet med de mänskliga fri- och rättigheterna,

¹ Minority Rights Group, beslut insats 2021, s. 4, Dox dokumentnummer: 017921/21

demokrati och rättsstatens principer och Strategi för Sveriges regionala utvecklingssamarbete med Mellanöstern och Nordafrika genom att:

- arbetet med religionsfrihet och religiösa minoriteters rättigheter i befintlig verksamhet stärks och synliggörs, bland annat genom utvecklad resultatrapportering,
- Sida undersöker möjligt utökat stöd till befintliga partner,
- Sida utifrån en samlad bedömning undersöker eventuella nya partnerskap.

Sida bedömer att den samlade styrningen, inklusive gällande religionsfrihet och religiösa minoriteters rättigheter, framgent omhändertas genom myndighetens nya arbetssätt som omfattar analys av bland annat diskriminerade och sårbara grupper samt förändringsteorier för utvecklingsutmaningar, vilka utmynnar i Sidas utvecklingserbjudanden på basis av regeringens strategier relevanta i ett land, en region eller på global nivå.

Synergier mellan strategier kommer på detta sätt att stärka, effektiviseringar uppnås och resultat förtydligas. I tillägg till detta gör Sida en tematisk bedömning av alla insatser. Den omfattar tillämpning av en rättighetsbaserad ansats som inkluderar religionsfrihet och religiösa minoriteters rättigheter.

Det humanitära biståndet är behovsbaserat och humanitära allokeringar baseras på de mest akuta humanitära behoven av assistans och skydd. Det är inkluderande och icke-diskriminerande och kan därför per definition inte fördelas med inriktning på religionsfrihet eller religiösa minoriteter.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
1. Uppdraget.....	3
2. Avgränsningar, uttolkning av uppdraget.....	3
3. Redovisning av myndighetens arbete för att främja religionsfrihet och religiösa minoriteters rättigheter.....	3
3.1 Bakgrund och sammanhang.....	3
3.2 Verksamhet inom Strategi för Sveriges globala utvecklingssamarbete för arbetet med de mänskliga fri- och rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer 2024 – 2028....	4
3.3 Strategi för Sveriges regionala utvecklingssamarbete med Mellanöstern och Nordafrika 2024 –2027.....	5
3.4 Verksamhet inom ramen för det humanitära biståndet.....	6
3.5 Övriga strategier med styrning gällande religionsfrihet och religiösa minoriteter.....	6
3.6 Framåtblickande förslag.....	7

1. Uppdraget

Regeringen har i regleringsbrev för budgetåret 2025 givit Sida i uppdrag att *”redovisa myndighetens arbete för att främja religionsfrihet, inklusive rätten till frihet från religion, och religiösa minoriteters rättigheter, med särskilt fokus på verksamhet inom Strategi för Sveriges globala utvecklingssamarbete för arbetet med de mänskliga fri- och rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer 2024 – 2028 (ökad respekt, skydd och förverkligande av de mänskliga fri- och rättigheterna för personer som tillhör religiösa minoriteter), Strategi för Sveriges regionala utvecklingssamarbete med Mellanöstern och Nordafrika 2024 – 2027 (ökad religionsfrihet, inklusive rätten till frihet från religion, och skydd av religiösa minoriteters rättigheter) samt inom ramen för det humanitära biståndet. Redovisningen ska lämnas till Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) senast den 31 mars 2025.”*

2. Avgränsningar, uttolkning av uppdraget

Sidas redovisning av uppdraget omfattar huvudsakligen pågående och planerad verksamhet inom Strategin för Sveriges globala utvecklingssamarbete för arbetet med de mänskliga fri- och rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer och Strategi för Sveriges regionala utvecklingssamarbete med Mellanöstern och Nordafrika. Dessutom redovisas några exempel på verksamhet som påbörjades inom ramen för Strategi för stöd genom svenska organisationer i det civila samhället 2016 – 2022 (med förlängning). Redovisningen omfattar vidare en beskrivning av på vilket sätt det humanitära biståndet är relevant för icke-diskriminering.

Sida utgår från de begrepp och definitioner av religionsfrihet och religiösa minoriteters rättigheter som omfattas av FN:s universella ramverk för arbetet med de mänskliga rättigheterna. Utgångspunkten är FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna från 1948 och de efterföljande konventioner som är bindande för anslutna stater. Religions- och övertygelsefrihet och religions- och trosfrihet är vedertagna begrepp som i denna skrivelse benämns religionsfrihet.

3. Redovisning av myndighetens arbete för att främja religionsfrihet och religiösa minoriteters rättigheter

3.1 Bakgrund och sammanhang

Religionsfrihet är en central mänsklig rättighet med nära koppling till yttrandefrihet. Religionsfrihet är en grundläggande del av civilsamhällets demokratiska utrymme. Det senaste decenniet har en skarp nedåtgående trend präglat det demokratiska utrymmet för civilsamhällesaktörer.² På liknande sätt har de senaste fem åren visat höga nivåer av inskränkningar av religionsfrihet och förtryck av religiösa minoriteter.³

Sidas bistånd till området främjande av frihet och bekämpande av förtryck omfattar ungefär 25 procent av det totala biståndet som Sida förmedlar. En stor

² V-Dem Institute, [Democracy Report 2024, Democracy Winning and Losing at the Ballots](#), s. 16

³ Pew Research Center, [Government Restrictions on Religion Stayed at Peak Global Level in 2022](#)

del handlar om stöd till människorättsorganisationer och människorättsförsvarare⁴, nationella institutioner för de mänskliga rättigheterna⁵ och FN:s utvecklingsorganisationer och organisationer inom FN:s och regionala människorättsystem. I det stödet ingår religionsfrihet och religiösa minoriteters rättigheter.

3.2 Verksamhet inom Strategi för Sveriges globala utvecklingssamarbete för arbetet med de mänskliga fri- och rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer 2024 – 2028

Sida har pågående stöd till verksamhet som omfattar religionsfrihet och religiösa minoriteters rättigheter och som påbörjades inom ramen för tidigare strategier för utvecklingssamarbete avseende arbetet med de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer. Styrningen gällande religionsfrihet och religiösa minoriteters rättigheter i innevarande strategi kommer att omhändertas genom att stärka och synliggöra pågående verksamhet, bland annat genom utvecklad resultatrapportering. Sida undersöker också möjligheten att öka stödet bland annat till den globala organisationen Minority Rights Group, med tonvikt på religionsfrihet, samt eventuella nya partnerskap utifrån en samlad bedömning.

Nedan följer exempel på pågående insatser som omfattar religionsfrihet och religiösa minoriteters rättigheter. Några av organisationerna har fått stöd till verksamhet inom området långt tidigare, inom ramen för andra strategier.

Sida har samarbetat med Minority Rights Group (MRG) under många år. MRG arbetar med rättigheter för etniska, religiösa och språkliga minoriteter samt urfolk i 30 länder över hela världen och bedriver verksamhet globalt. De har ett nära samarbete med såväl experter på religionsfrihet och religiösa minoriteter inom FN, OSSE och EU som med länders sändebud och ambassadörer för frågorna. MRG:s program för religionsfrihet och skydd av minoriteter i 14 länder i Mellanöstern och Nordafrika, Sydasien och Sydostasien ledde till att människor kunde organisera sig och bedriva påverkansarbete, bland annat vid forum för minoritetsfrågor inom FN.⁶ Ett antal rapporter producerades, såsom skuggrapporter till Universal Periodic Review-rapportering, bland annat för Myanmar. Dessutom förmedlade MRG drygt 50 projektbidrag till lokala aktörer för att stärka kunskapen om medias rapportering om minoritets- och religionsfrihetsfrågor.⁷ I Turkiet bedriver MRG påverkansarbete för att öka medvetenheten om situationen för minoriteter i landet. Tillsammans med etniska, religiösa och språkliga minoriteter, såsom kristna, judar, yazidier och aleviter, dokumenterar MRG övergrepp samt publicerar rapporter om dessa. I april 2024 publicerades en rapport som påvisar systematisk diskriminering av minoriteter, inklusive religiösa minoriteter, i turkiska lagar. Rapporten ger rekommendationer till regeringen, internationella organisationer och civilsamhället.⁸

Sida har under många år givit stöd till organisationen Article 19 som arbetar för yttrandefrihet och mot diskriminering runt om i världen. Article 19 arbetar med religionsfrihet bland annat inom ramen för sitt påverkansarbete. Information och

⁴ General Assembly Resolution A/RES/53/144

⁵ [National Human Rights Institutions - GANHRI](#)

⁶ [Minority Rights Group, Protecting the rights of religious minorities](#), åtkomstdatum 2025-03-13

⁷ [Minority Rights Group, Protecting the rights of religious minorities](#), åtkomstdatum 2025-03-13

⁸ [Minority Rights Group, Unveiling discrimination: minorities in Türkiye](#), 2024-04-29

erfarenheter från landnivå, till exempel från arbetet med övergrepp och missförhållande som drabbar rohingyer i Myanmar, Bangladesh och Malaysia, används för arbetet på internationell nivå. Article 19 har till exempel verkat för Istanbul-processen och FN-resolutionen 16/18 mot intolerans och våld mot människor på grund av deras tro eller övertygelse. Vidare arbetar Article 19 nära FN:s särskilda rapportör för religions- och trosfrihet.⁹

En annan organisation som Sida ger stöd till är International Media Support (IMS) som verkar för att främja fri och oberoende media över hela världen. De strävar efter att minoriteters röster ska höras i media och att beslutsfattare och myndigheter ska hållas ansvariga för att tillgodose de mänskliga rättigheterna. Religionsfrihet har stått i fokus i arbetet med journalistik som utmanar stereotyper och främjar förståelse för religiösa minoriteter. Sedan 2018 arbetar IMS med att stärka kapaciteten hos mediaaktörer i Indonesien, Irak och Pakistan att bevaka och rapportera om religiösa minoriteters besvärliga situation i länderna och deras rättigheter. Religionsfrihet lyftes vid flera hundra tillfällen under 2022 i form av inlägg på sociala medier och genom att producera videor, multimedia- och andra berättelser, podcaster och liknande.¹⁰

Även stödet till Inter-Parliamentarian Union (IPU) omfattar religionsfrihet. IPU är en global organisation med 78 medlemmar i form av nationella parlament och 13 associerade medlemmar som utgörs av regionala parlament. De arbetar för fred och mellanfolkligt samarbete. Frågan om religionsfrihet har lyfts i en deklaration om fredliga och inkluderande samhällen som antogs vid IPU:s kongress 2023.¹¹ I sin rapport om religion och tro från 2023 granskar IPU hur parlament engagerar sig i religionsfrihetsfrågor.¹² Diskussioner om religionsfrihet och utmaningar med religion, tro och kultur i sociala sammanhang diskuteras inom informella nätverk med parlamentariker med olika religion, ofta i marginalerna av större IPU-möten.

3.3 Verksamhet inom Strategi för Sveriges regionala utvecklingssamarbete med Mellanöstern och Nordafrika 2024 – 2027

Sida har genomfört en analys och kartläggning om religionsfrihet och skydd av religiösa minoriteters rättigheter i Mellanöstern och Nordafrika (MENA).¹³ Kartläggningen utgör, i kombination med dialog med samarbetspartner och andra aktörer, en central vägledning i det fortsatta arbetet med rättsliga och institutionella reformer och ett stärkt civillsamhälle.

I ett antal pågående insatser finns potential att stärka och synliggöra arbetet med religionsfrihet och religiösa minoriteters rättigheter, inte minst genom utvecklad resultatrapportering. Särskilt relevanta insatser som Sida undersöker är exempelvis UN Womens regionala program som inkluderar samarbeten med organisationer, till exempel Musawaha, som för dialog med religiösa ledare och institutioner, och Euro-Mediterranean Human Rights Defenders Foundation som

⁹ Mejl Dox dokumentnummer: 23/000289-44.

¹⁰ Bilaga 5 till IMS årsrapport till Sida 2023, sid. 3, Dox dokumentnummer: 24/000435-27

¹¹ Manama Declaration - Promoting peaceful coexistence and inclusive societies: Fighting intolerance, 20230315, Dox dokumentnummer: 21/001589-75

¹² IPU Parliamentary report on religion and belief, 20230613, Dox dokumentnummer: 21/001589-74.

¹³ Cowater International, An analysis and mapping study of freedom of religion in the MENA region, 2024, Sida Help Desk Democracy and Human Rights, Dox ärendenummer: 22/000476

stödjer lokala människorättsorganisationer och försvarare av de mänskliga fri och rättigheterna.

3.4 Verksamhet inom ramen för det humanitära biståndet

I enlighet med Reformagendan, utgår Sidas humanitära bistånd från principerna om humanitet, neutralitet, oberoende och opartiskhet och fördelas utifrån bedömningar av humanitära behov i ett globalt perspektiv. Det normativa ramverket för humanitärt bistånd utgörs av den internationella humanitära rätten och de humanitära principerna. Målet för svenskt humanitärt bistånd är att rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet och fokus ska vara på det allra mest utsatta.

Strategin för Sveriges humanitära bistånd genom Sida 2021 – 2025 har tydligt fokus på ett behovsbaserat humanitärt bistånd vilket möjliggör Sidas principfasta ansats där humanitära allokeringar baseras på de mest akuta humanitära behoven av assistans och skydd. Sidas allokeringsmodell har utvecklats och stärkts under strategiperioden och fått till följd att Sida finansierat flera av de mest bortglömda humanitära kriserna. Allokeringsmodellen har som mål att operationalisera humanitära principer och därmed vägleda en fördelning av humanitära medel som utgår från att stöd till människor med de allra allvarligaste behoven ska prioriteras, oberoende av alla andra faktorer, som exempelvis religion, etnisk tillhörighet, kön, nationalitet, eller politisk tillhörighet. Det humanitära biståndet kan därför per definition inte fördelas med inriktning på religionsfrihet eller religiösa minoriteter. Behovsanalysen som ligger till grund för allokeringsmodellen är därmed nödvändigtvis inkluderande och icke-diskriminerande, vilket innebär att alla krisdrabbade människor måste inkluderas i analysen, för att allvarlighetsgraden av alla behov ska kunna identifieras och människor med de mest allvarliga behoven därmed synliggöras.

Sverige har de senaste åren fått en alltmer ledande roll i arbetet med att säkerställa skyddsfrågors centrala plats i den humanitära responsen, samt stärka det humanitära systemets kapacitet att minska risken för våld och övergrepp mot civila. Den nuvarande humanitära strategin har ett starkt fokus på skydd som en del av det humanitära kärnmandatet och är tydlig med att Sida ska bidra till minskad risk för våld, hot och övergrepp hos krisdrabbade människor. Detta innefattar en analys av de största skyddsriskerna och hoten och vem som är sårbar inför identifierade risker eller hot. Humanitära aktörer kan då inom ramen för humanitära interventioner bidra till att adressera hotet, stärka människors motståndskraft (kapacitet att skydda sig själva) eller minska sårbarheten hos drabbade människor i förhållande till vissa risker och identifierat behov av skydd.

3.5 Övriga strategier med styrning gällande religionsfrihet och religiösa minoriteter

I ytterligare tre strategier finns olika grad av styrning avseende religionsfrihet och religiösa minoriteter. I Sveriges regionala strategi för Syrienkrisen 2024 – 2026 finns frågorna med i målen. I Strategi för Sveriges utvecklingssamarbete med det civila samhället 2025-2029 och i Sveriges strategi för utvecklingssamarbetet med Myanmar 2024 – 2026 beskrivs frågorna som en potentiell del av verksamheten.

Den nya styrningen kommer att omhändertas genom Sidas nya arbetssätt som beskrivs i avsnitt 3.6 nedan. För närvarande finns exempel på insatser som

omfattar religionsfrihet och religiösa minoriteters rättigheter vilka beslutats inom ramen för Strategi för stöd genom svenska organisationer i det civila samhället 2016 – 2022 (med förlängning). Flera svenska partnerorganisationer arbetar med frågorna inom den strategin som möjliggör för civilsamhällets organisationer att arbeta brett i länder som är berättigade till internationellt bistånd enligt OECD DAC. Däribland kan nämnas Svenska Missionsrådet, ACT Svenska kyrkan och Diakonia. Svenska Missionsrådets medlemsorganisation Evangeliska Frikyrkan genomför ett program med tydlig fokus på religionsfrihet tillsammans med samarbetspartner i sex länder i Asien. Programmet omfattar dialog med religiösa ledare och institutioner. Utbildningar i religionsfrihet och religiös läskunnighet har genomförts för att stärka kapaciteten hos partnerorganisationer att aktivt arbeta för religionsfrihet.¹⁴ ACT Svenska kyrkans program har möjliggjort för en lokal samarbetspartner i Indien, SAFFORB, att träffa intressenter i EU-parlamentet inför antagandet av en resolution om delstaten Manipur 2023. Den uppmanar de indiska myndigheterna att vidta åtgärder för att stoppa det etniska och religiösa våldet, skydda alla religiösa minoriteter, såsom Manipurs kristna samhälle, och förhindra ytterligare upptrappning av våldet.¹⁵ Eparchial Development Office som arbetar med den katolska minoriteten i Egypten har deltagit i Diakonias program för lärande om religion och mänskliga rättigheter. Det har lett till att organisationen kunnat närma sig det muslimska majoritetssamhället och bygga allianser kring gemensamma intressen, särskilt med koppling till ungdomar och kvinnor.¹⁶

3.6 Framåtblickande förslag

Sida har ett nytt arbetssätt som framgent kommer att omhänderta den samlade styrningen, inklusive styrning gällande religionsfrihet och religiösa minoriteters rättigheter. Arbetssättet omfattar analys av bland annat diskriminerade och sårbara grupper samt förändringsteorier för utvecklingsutmaningar, vilka utmynnar i Sidas utvecklingserbjudanden. Analysen av landets, regionens eller globala tematiska utvecklingshinder ska leda till tydliga slutsatser som beskriver de viktigaste hindren för fattigdomsminskning och innehåller reflektioner om nyckelaktörer och samarbetspartner. En samlad bedömning identifierar prioriteringar av vilka utmaningar och förändringar Sida kan engagera sig inom på basis av regeringens strategier relevanta i ett land, en region eller på global nivå. Detta i tillägg till de mer specifika åtgärder Sida föreslår för strategierna som beskrivs i avsnitt 4.2 och 4.3 ovan.

Synergier mellan strategier kommer att stärkas, exempelvis i form av uppföljning av verksamhet som genomförs av samarbetspartner i MENA med finansiering genom globala tematiska strategier. Det kan handla om Minority Rights Group (se ovan) och organisationen Musawah (Strategi för Sveriges utvecklingssamarbete för global jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter 2022-2026). Det kan i sin tur stärka samverkan och synergier mellan utvecklingssamarbete,

¹⁴ Svenska Missionsrådets årsrapport 2023, Bilaga 6 Uppnådda resultat 2023, s. 10, Dox dokumentnummer: 21/000416-169

¹⁵ Act Svenska kyrkans rapport till Sida 2023. Annex 3. Outcome Statements 2023.pdf. Dox dokumentnummer: 21/001203-286

¹⁶ Redovisning från Diakonia om exempel på resultat för religionsfrihet och religiösa minoriteter, Dox dokumentnummer: 20/000766-293

fredsbyggande och humanitärt bistånd. Sida samordnar mellan huvudkontoret och utlandsmyndigheter samt säkerställer ansvarsuppdelningen på samtliga nivåer inom myndigheten.

Sida gör en tematisk bedömning av alla insatser, inklusive hur en rättighetsbaserad ansats tillämpas.¹⁷ Det gör myndigheten för att fastställa hur insatsen kan bidra till att de mänskliga rättigheterna uppfylls och säkerställa att diskriminerade grupper identifieras och är en del av insatsen – direkt eller indirekt. Religionsfrihet och religiösa minoriteters rättigheter är en del av den bedömningen.

¹⁷ [Human Rights Based Approach | Sida](#)